

Lesbrief 87: april 2022

Wilt u laten weten wat u van deze TLPST vond? Hebt u tips voor de volgende aflevering? Mail ons: redactie@onzetaal.nl.

Polyglotten en hyperpolyglotten

Moet je oneindig veel diploma's behalen om veel talen te kunnen spreken? Nee. Er is een Amerikaan die maar liefst 24 talen spreekt, die hij zichzelf geleerd heeft. Is hij dan een taalkundige of vertaler? Nee: van beroep is hij tapijtenreiniger.

> [Lees verder](#)

137 woorden

Hoeveel woorden heb je eigenlijk nodig om je goed uit te drukken? Volwassenen kennen er waarschijnlijk enkele tienduizenden. Maar zijn die allemaal echt nodig? Een Canadese ontwikkelde een taal met maar 137 woorden: het Toki Pona.

> [Lees verder](#)

Polyglotten en hyperpolyglotten

Moet je oneindig veel diploma's halen om veel talen te kunnen spreken? Nee, dat hoeft helemaal niet. Neem nu de Amerikaan Vaughn Smith uit Washington D.C. Hij is [thuis in 24 talen, ook in het Nederlands](#).

Iemand die zoveel talen spreekt, heet een 'hyperpolyglot'. Is Smith dan soms een vooraanstaand taalkundige of een professionele vertaler? Dat dacht je maar; hij heeft een heel ander beroep: tapijtenreiniger.

Wel zou je kunnen zeggen dat hij, net als andere polyglotten, [verslaafd is aan taal](#). Je hoeft geen talenknobbel te hebben om veel talen te leren, maar je moet het wel leuk vinden.

Wat is nu het verschil tussen een polyglot en een hyperpolyglot? Een polyglot spreekt minstens vijf talen; een hyperpolyglot spreekt twaalf of meer talen vloeiend. [Bekijk hier enkele andere filmpjes van polyglotten](#).

Hoe krijgen polyglotten een vreemde taal onder de knie? Door met mensen te spreken van wie die taal de moedertaal is, natuurlijk. En door elke dag wat te oefenen. Dat kan ook online: neem maar eens een kijkje op de website van de Polyglot Club, bijvoorbeeld op de pagina [over het Nederlands](#).

Vragen en opdrachten

Alle vragen en opdrachten kun je alleen maken of samen met een klasgenoot. Bespreek daarna de antwoorden in de klas.

Vraag 1a tot en met 1d kun je het beste doen vóórdat je de filmpjes bekijkt.

1a Het artikeltje gaat over mensen die (heel) veel talen kennen en deze (bijna) vloeiend kunnen spreken.

Stel dat je genoeg tijd en zin hebt om, naast Engels, Frans en Duits, nog drie andere talen te leren. Welke zou je kiezen? Waarom juist die?

1b Wat lijkt jou het lastigst als je een nieuwe taal leert die ver van het Nederlands af staat?

1c Hoe zou jij het leren van een nieuwe taal aanpakken? Denk daarbij aan de onderdelen van de taal die je onder de knie wilt krijgen (grammatica, woorden, uitdrukkingen, uitspraak). En wat zou je het belangrijkste vinden: die nieuwe taal goed kunnen verstaan, spreken, schrijven of lezen? Waarom?

1d Ken jij mensen die opvallend goed zijn in het leren van (veel) verschillende talen? Zo ja, wat bepaalt naar jouw idee hun 'taalleervermogen'?

Bekijk het filmpje onder de tweede link ('American Polyglot Practicing 20 Languages'). Hierin laat de 16-jarige Jim (Timothy Doner) zien en vooral horen welke talen hij spreekt. Dat zijn er, naast het Engels (zijn moedertaal), zeker 19: Frans, Hausa, Wolof, Russisch, Duits, Jiddisch, Hebreeuws, Arabisch, Pasjtoe, Farsi, Mandarijn, Italiaans, Turks, Indonesisch, Maleisisch, Nederlands, Xhosa, Swahili en Hindi.

(vervolg op volgende pagina)

-
- 2a** Welke talen vindt hij naar verhouding makkelijk en welke moeilijk? Hoe komt dat volgens hem?
- 2b** Jim noemt na enkele minuten een paar factoren die het makkelijker maken om een vreemde taal te leren. Welke? Ben je het met hem eens?
- 2c** Welke problemen ervaart hij bij het leren van talen als het Turks, Arabisch en Farsi?
- 2d** Over welk onderdeel van 'taal leren' dat vaak als moeilijk wordt ervaren, zegt hij vrijwel niets?
- 2e** Wat vind je van zijn Nederlands? Beoordeel zijn woordenschat, grammatica (zinsbouw), uitspraak en intonatie.
- 2f** Op welke manier heeft hij Nederlands geleerd? Leg uit of je dat een goede manier vindt of niet.

Bekijk zo mogelijk ook de andere filmpjes. Hierin komt veel aan bod over de factoren die een rol spelen als je in vrij korte tijd heel veel talen wilt leren.

- 3** Bespreek in het kort die factoren en betrek daarbij ook het filmpje van Jim. Denk aan: aanleg, interesse in andere culturen, belangstelling voor grammatica, interesse in mensen met een andere achtergrond, muzikaliteit, manier van denken, enz. Hoe belangrijk zijn die in het algemeen? En hoe belangrijk zouden ze voor jou zijn?

[> Antwoorden](#)

[> Terug naar de voorpagina](#)

137 woorden

Hoeveel woorden heb je eigenlijk nodig om je goed uit te drukken? Volgens sommige schattingen kent de gemiddelde volwassene er al gauw 20.000, en mensen die lang gestudeerd hebben soms zelfs dubbel zo veel.

Maar zijn die woorden allemaal écht nodig? Is het bijvoorbeeld nodig om *sinaasappel* te kennen als de meeste mensen je ook begrijpen als je *oranje vrucht* zegt? Zo'n twintig jaar geleden maakte een Canadese taalkundige, Sonja Lang, voor zichzelf een taal met maar ongeveer 120 woorden. Ze noemde die taal Toki Pona.

In de afgelopen twintig jaar hebben andere mensen het Toki Pona ook geleerd en er bijvoorbeeld YouTube-filmpjes in opgenomen. Er zijn nog een stuk of 20 woorden bij gekomen. In totaal kent het Toki Pona nu 137 woorden.

Die 137 woorden heb je als je een beetje doorzet binnen twee weken uit je hoofd geleerd. [Hier](#) vind je een beschrijving van het Toki Pona, inclusief een lijst van de 137 woorden. Of luister naar [dit liedje](#), waarin ze bijna allemaal gezongen worden. Zou jij alles kunnen zeggen met alleen die woorden?

Vragen en opdrachten

De vragen en opdrachten maak je individueel. Bij opdracht 3c en 3d leg je iets aan een klasgenoot voor.

Vraag 1a tot en met 1d kun je het best beantwoorden vóórdat je het artikel leest.

- 1a** Misschien heb je het zelf ook ooit gedaan: een eigen taaltje maken dat je alleen met je beste vriend of vriendin deelt. Vaak gaat het dan om een zogenoemde geheimtaal of een geheimschrift (als het alleen om schrijven gaat). Zo ja, weet je nog wat de essentie was van die taal? Bijvoorbeeld letters verwisselen, tekeningen gebruiken, enz.
- 1b** Waarom hebben sommige kinderen de neiging om zo'n eigen taal te creëren?
- 1c** Kun je voorbeelden noemen van situaties waarin een geheimtaal van levensbelang is?
- 1d** Aan welke voorwaarde moet een (goede) geheimtaal voldoen? En hoe is dat bij 'gewone talen'?

Lees het artikel en kijk ook goed naar de kaders (leestijd: circa 12 minuten).

- 2a** Hoe is het Toki Pona ontstaan? Kun je het vergelijken met een geheimtaal?
- 2b** Beschrijf in het kort (in het Nederlands) wat het Toki Pona is.
- 2c** Waarin onderscheidt het Toki Pona zich van andere kunsttalen?
- 2d** Marc van Oostendorp geeft in het artikel niet alleen een vrij uitvoerige beschrijving van het Toki Pona. Wat doet hij ook?

(vervolg op volgende pagina)

-
- 3a** Wat valt je op als je kijkt naar de klinkers en medeklinkers in de woorden van het Toki Pona? Welke regel geldt er blijkbaar?
- 3b** Welk basisidee ligt ten grondslag aan de vorming van woorden (denk ook aan ingewikkelde begrippen)?
- 3c** Nu moet je zelf iets proberen te schrijven in het Toki Pona. Bedenk een realistisch zinnetje dat je vandaag zou kunnen gebruiken, bijvoorbeeld: 'Ik had vanochtend een leuke band', 'Wat eten we vanavond?' of 'Morgen hebben we een proefwerk Frans.'
- 3d** Leg je Toki Pona-zin aan een klasgenoot voor en laat die vertalen wat er staat.
- 4a** In een reactie schrijft iemand dat het Toki Pona wel degelijk nut heeft. Welk?
- 4b** Ook de schrijver van het artikel laat zien welk nut deze taal heeft, hoewel hij aanvankelijk zegt dat het géén aantoonbaar nut heeft. Omschrijf dat nut in het kort.
- 4c** In hoeverre ben je het daarmee eens?

[> Antwoorden](#)

[> Terug naar de voorpagina](#)

Antwoorden eerste onderwerp

1a -1d *Eigen antwoorden.* Bijvoorbeeld:

- 1a** De keuze voor de talen die je zou willen leren, kan bepaald worden door je achtergrond (herkomst van je familie) of interesse in andere culturen, maar je kunt ook gefascineerd zijn door een andere grammatica of een ander schrift (Chinees, Arabisch, Hindi) waarbij je wilt weten: wat staat daar nou eigenlijk?
- 1b** Het is erg persoonlijk wat mensen als lastig ervaren bij het leren van een nieuwe taal. De een vindt bijvoorbeeld de uitspraak moeilijk, de ander de zinsbouw, een derde de vele naamvallen.
- 1c** De beste manier lijkt: je zo veel mogelijk ‘onderdompelen’ in de nieuwe taal, er kennis mee maken in natuurlijke situaties, zo veel mogelijk praten met ‘native speakers’, kijken en luisteren naar filmpjes waarin die taal wordt gesproken. In wezen min of meer op de manier waarop kleine kinderen hun moedertaal leren, al kun je die twee manieren beslist niet gelijkstellen. (Kijk en luister ook naar het interview met Susanna Zaraysky; zie het antwoord bij 3.)
Welk aspect je het liefst onder de knie krijgt, is ook persoonlijk; in het algemeen proberen mensen vooral een nieuwe taal goed te leren spreken (en verstaan!). Toch zijn er ook mensen (vertalers bijvoorbeeld) die zich richten op de schriftelijke kant: ze willen de nieuwe taal goed leren lezen om bijvoorbeeld kennis te nemen van literatuur uit een andere cultuur in de oorspronkelijke taal.
- 1d** Het vermogen om zo veel talen te leren en daarbij succes te hebben, is nog onderwerp van onderzoek (zie het filmpje over Vaughn Smith). In ieder geval lijken er veel verschillende factoren van invloed op dat vermogen. Bij het antwoord op vraag 3 wordt nader ingegaan op die factoren.
- 2a** Hij vindt bijvoorbeeld Frans eenvoudig. Hij begon al op zijn achtste met het leren van Frans; hij gebruikt het Frans vrij vaak, bijvoorbeeld als hij skypeet. Ook was hij in Frankrijk bij een Franse familie waar hij alleen maar Frans sprak. Het Duits vindt hij makkelijker dan de Aziatische talen. Van sommige talen geeft hij aan wat hij moeilijk vindt, bijvoorbeeld bij het Russisch de intonatie, de uitspraak en de grammatica. De uitspraak van het Turks is voor hem ook lastig, maar daardoor kan hij ook meer plezier beleven aan het leren van die taal.
- 2b** Je moet volgens hem geen stress ervaren. Verder leert hij geen losse woordjes uit een boek, maar probeert hij via conversaties met ‘native speakers’ de taal te verstaan en te leren spreken. Ook kijkt hij naar films in de vreemde taal. Bij het Duits heeft hem dat bijvoorbeeld geholpen om de zinsbouw te leren. In veel gevallen heeft hij een nieuwe taal geleerd zonder leraar.
Of je het met hem eens bent: authentieke gesprekken met ‘native speakers’ zijn zonder meer van groot belang, maar niet iedereen is in staat om onder dezelfde omstandigheden een nieuwe taal te leren. Jim besteedt er in ieder geval heel veel tijd aan, en hij heeft blijkbaar een uitgebreid netwerk van mensen met wie hij de talen in de praktijk kan oefenen.
- 2c** Doordat het Turks veel woorden heeft overgenomen uit het Farsi en het Arabisch, worden die drie talen in zijn hoofd “soms één taal”. Hij vindt het dus lastig om die talen te scheiden.
- 2d** Over luistervaardigheid. Volwassenen die een vreemde taal leren, ervaren het leren verstaan en begrijpen vaak als een groot struikelblok.
- 2e** *Eigen antwoord.* Bijvoorbeeld: hij spreekt heel redelijk Nederlands, als je bedenkt dat hij nog maar pas begonnen is met leren. Hij spreekt (nog) wat aarzelend, heeft wel een accent, maakt een paar opvallende uitspraakfoutjes (‘oik’ in plaats van ‘ook’) en wat foutjes met bijvoorbeeld ‘de/het’, maar belangrijker is: hij is prima te verstaan en te begrijpen. Zijn intonatie is goed.
- 2f** Hij leert het Nederlands vanuit het Duits. Dat kan verwarrend zijn. Voor Jim werkt het blijkbaar wel.

- 3** *Eigen oordeel over de factoren.* Succes bij het leren van zo veel verschillende talen lijkt van veel factoren afhankelijk. De grote lijn is dat je zeer gemotiveerd moet zijn en heel veel met 'native speakers' moet kunnen oefenen. In een van de filmpjes van Vaughn Smith vertelt zijn moeder dat hij 'autistische trekken' had en dat hem dat geholpen heeft om zich op zo veel talen te concentreren. Het filmpje van Jim laat zien dat hij er vooral heel goed in is om sprekers van andere talen te imiteren. Sarah Zaraysky, de schrijfster van het boek 'Language is music', vertelt in het interview dat je moet beginnen met heel veel luisteren, zorgen dat de nieuwe taal in alles om je heen is: radio, film, muziek, interviews. Zij benadrukt dat kinderen talen oppikken door eerst gewend te raken aan de 'tune' van de taal, de klanken, de intonatie, nog voordat ze begrijpen wat er gezegd wordt. Volwassenen leren een taal niet precies op dezelfde manier als kinderen, maar ze kunnen wel streven naar die onderdompeling.

Antwoorden tweede onderwerp

- 1a** *Eigen antwoord.* De simpelste regel is misschien om af te spreken dat letters opschuiven in het alfabet: de a wordt een b, de b een c, enz. – en de z ten slotte een a. Maar zo'n geheimtaal is snel te ontcijferen (zie 1d).
- 1b** Zoals het woord al zegt: een geheimtaal bedenken kinderen vaak om geheimen, mogelijk hartsgeheimen, uit te wisselen die niet voor anderen bestemd zijn.
- 1c** In gevaarlijke situaties kan zo'n geheimtaal belangrijk zijn. In de Tweede Wereldoorlog bijvoorbeeld wisselden verzetsgroepen in Nederland informatie uit via gecodeerde berichten, die je kunt vergelijken met geheimtaal.
- 1d** Het is essentieel dat de geheimtaal heel moeilijk te ontcijferen is. Anderen mogen er niet achter komen wat er bedoeld wordt. Bij 'gewone talen' is het juist essentieel om helder en duidelijk over te brengen wat je bedoelt.
- 2a** Volgens het artikel is het Toki Pona ontworpen door de Canadese taalkundige Sonja Lang toen ze met 'sombere gedachten' (een depressie?) kampte. Het is dus ontstaan vanuit de behoefte om 'de zinnen te verzetten'. Het is zeker niet bedoeld als geheimtaal, maar het heeft wel kenmerken daarvan.
- 2b** Het Toki Pona is een minimalistische taal: met zo weinig mogelijk middelen (woorden, klanken) zo veel mogelijk uitdrukken.
- 2c** Het is niet ontworpen om echt als taal, als communicatiemiddel, te fungeren en de communicatie tussen mensen uit verschillende culturen te vereenvoudigen, wat juist wel juist het geval is bij bekende kunsttalen als het Esperanto.
- 2d** Hij spreekt duidelijk zijn grote waardering uit voor het Toki Pona. Dit is nu eens een andere taal dan we gewend zijn. Volgens Van Oostendorp heeft de taal geen aantoonbaar nut; het Toki Pona is vooral leuk, mooi en grappig (maar zie 4b).
- 3a** Klinkers en medeklinkers wisselen elkaar af, ongeveer zoals in het Japans. Medeklinkerclusters, zoals *schr-* en *-rfst* in het Nederlands, komen niet voor. Ook kent het Toki Pona gaan gecombineerde klinkers (*au, ei, eu, ooi*, enz.)
- 3b** Je gebruikt combinaties van verschillende woorden om je wat preciezer uit te drukken, zie de voorbeelden van 'sinaasappel' en 'hagel'.
- 3c** en **3d** *Eigen zin met vertaling.*
- 4a** Volgens degene die de reactie schrijft, wordt het nut bewezen doordat je aan het Toki Pona veel plezier kunt beleven, omdat de taal mooi en ook nog grappig is.
- 4b** Het Toki Pona dwingt je om je gedachten zo beknopt mogelijk weer te geven: met zo weinig mogelijk middelen, dus 'in een minimalistische vorm'. Hij ziet dat als een spel en een vorm van meditatie.
- 4c** *Eigen oordeel.*